

A KOSSUTH LAJOS TÉR REKONSTRUKCIÓJA

PARLAMENTI MÚZEUM ÉS LÁTOGATÓKÖZPONT, BUDAPEST

ÉPÍTÉSZ ARCHITECT: TIMA ZOLTÁN TÁJÉPÍTÉSZ LANDSCAPE: MOHÁCSI SÁNDOR SZÖVEG TEXT: JÓZSA ÁGNES FOTÓK PHOTOS: BUJNOVSZKY TAMÁS

„Itt minden jószándék meglékelt gálya és minden vihar fölbérelhető”

Bleyer György (1907-1970): Az építészeti tér

A név ízlés és korszellem kérdése. A Kossuth tér helyén a 19. század elején szeméttelp volt, a század közepén kezdték a gödröket feltölteni és a neve Tömő tér lett. 1898-ban felépült a Parlament, s akkor Országház tér lett, 1919-ben Köztársaság tér, 1927-ben helyezték el Horvay János Kossuth-szobrát, s ettől kezdve a neve Kossuth tér. Az idő nem megfordítható.

2014-ben megújult a Kossuth tér. Mögötte áll Steindl Imre neoreneszánsz Parlamentje, amely nemcsak a Duna-partól, de a tér felől is hangsúlyos látvány. A historizáló eklektika jegyében született, barokk alaprajzú, barokk tömeghatású, részleteiben alapvetően neogótikus stílusú. Ablakai csücsívesek, sok a fiatorony, sok faragott kőcsipke (mérnök) bökdösi rajta az eget. Méretében, tömeghatásában és enteriőrjeiben egyaránt kivételes alkotás. A pesti Parlament így nem csupán a felelős képviselők munkahelye, de látványosság is, amihez most külön látogatóközpont épült. Tisza István szobortekintete kíséri a föld alá az érdeklődőket, akiket odalent korrekt fogadórendszer vár. Semmi díszítés; előbb sötétszürke, beljebb fehér felületek. Beléptető-rendszer, akár a repülőtéren, majd ruhatár és terelőfolyosók. Itt lesznek láthatók két teremben az Országház történetét bemutató kiállítások. Az északi belső udvar alatti terem üvegteretű, így

nemcsak az építés kiállított dokumentumai, hanem a föld alá vitt bemutatóterem is látványelem. A látogatóközpontot embermagasságú sötétszürke, baljós hangulatú erődkerítés rejt. Környezetébe a kivágott fák helyett újakat ültettek. Még csenevészek, természetes bokor vagy virág nincs, így a sötétszürke márványtömbök dominálnak.

Az építészek szándéka az volt, hogy a sötét tónusú kövekkel, a fák helyett, zöldövezetként csak alacsonyra növekvő bokrokkal kiemeljék az Országház épületét és annak részleteit. Ez megtörtént. Ha a Parlament előtt állva körbenézünk – most tehetjük, mert kevesebb a fa, bokor –, valóban impozáns a tér közvetlen környezete. Balra a Kossuth Lajos tér 14. méltósággteljes épülettömbje kiegyensúlyozott ión oszlopsoraival, ennek kovácsoltvas erkélye a tekintetet a Hauszmann Alajos tervezte Kúria épületére (ma Néprajzi Múzeum) vezeti. Az Alkotmány utca túl oldalán a Kossuth Lajos tér 11. számú épületét Bukovics Gyula tervezte 1895 körül. A Kossuth Lajos tér 10. látványa eklektikus, ikerképe a szemben álló 14. számú épületnek, ión oszlopsoraival, erkélydíszével és harmonizál a Kúria és a Vidékfejlesztési Minisztérium épületével. Sehogysem illeszkedik a historizáló, klasszikus elemeket soroló Kossuth téri házak közé a teret jobbról lezáró, Pintér Béla és munkatársai által 1972-ben tervezett Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, földszintjén a metrókijáratral, de ez is egy kor emlékét őrzi – épp ezáltal válik elgondolkodtatóvá.

A villamos most nagyobb kanyart vesz a tér déli oldalán, mint korábban. Hogy erre behajtani tilos, azt a konstruktívizmust idéző, méretes

fekete andezitkockák jelzik. Bármilyen forma, még a fiatorony alakú is, jobban illene ehhez a környezethez. Ezen az oldalon a pár megmaradt fa – kéregtővig lekövezve – Horvay János Kossuth-szoborcsoportját veszi körül, de egyelőre csak a főalak áll itt. A kevéske zöldet nagy kiterjedésű sötét felület követi. A térvilágítás lámpái a minimal art jegyében születtek, formájuk maga a funkció. A tér egyik oldaláról átjutni az 1956-os emlékhely, illetve a túloldalon vele egy vonalban kialakított kőtár sávjában lehet. A lejáró ellenpontosító kompozíció, három oldalán alig egy méter magas acélkerítés. Az északiban kőtár, a déliben az 1956-os sortűz emlékei lesznek látogathatók. Kicsit Hans Hollein 1982-es, korszakos müncheni múzeumának süllyesztett főbejárátát idézi. Egyrészt mert maga a Parlament nem enged mellérendelést, másrészt a tér egy tömeggyilkosság emlékével is terhes, az 1956 októberi sortűzével. A még nem berendezett térszint alatti terek részint a fenti kontrapunktra építő elv alapján vegyisztta kortárs architektúrát tesznek a historizáló Steindlrel szemben, részint a Parlament izgalmas térszint alatti világát is megidézik.

Középutt – az Alkotmány utca és a Parlament tengelyében országzászló rúddal – a „Nemzet Főtere”, szélén egy minden sírkert díszére való „könnyek tavával”. A sötétszürke márványfelület hatalmas és életjel nélküli, de a gránitlapokba párásítót építettek. Ha nem vágják ki a nemrég még a téren álló, óriási fákat, azok bőven adnának párát. A Rákóczi-szobor közelében egy túlélő hársfa, a gyepsávot és a keskeny sövényt sötétszürke, vaskos márványperem szegélyezi. A villamosmegálló előtt frissen ültetett fák csoportja – egyik sem platán, gesztenye vagy hárs, hanem gyér koronájú kőris. Kevés a gond velük. Az Andrassy-emlékmű – egyelőre csak talapzata látszik – és az Országház közötti keskeny sáv a Demokrácia tere,

ÉPÍTÉSZET BELSŐÉPÍTÉSZET ARCHITECTURE INTERIOR:
TIMA STÚDIÓ, KÖZTI ZRT.
ÉPÍTÉSZ VEZETŐ TERVEZŐ LEADING ARCHITECT:
TIMA ZOLTÁN – KÖZTI ZRT.
TÉR- ÉS TÁJÉPÍTÉSZ LANDSCAPE:
MOHÁCSI SÁNDOR – S73
ÉPÍTÉSZ TERVEZŐ ARCHITECT:
NÉMETH TAMÁS
ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK FELLOW ARCHITECTS:
MOLNÁR TIBOR, TÖLGYESI
KAPLONY, PAPP DÓRA, SZABÓ
MÁTÉ, RÁTI ORSOLYA
TÉR ÉS DÍSZVILÁGÍTÁS DECORATIVE LIGHTING:
LISYS ZRT.
ÉPÍTETŐ CLIENT:
ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA
– STEINDL IMRE PROGRAM
GENERAL KIVITELEZŐ MAIN CONTRACTOR:
KÉSZ ÉPÍTŐ ZRT.

József Attila szobra a Dunához közelebb került, hátat fordítva a térnek. A téren gépkocsi-forgalom megszűnt, finoman különböző szürkeségű köveken lehet gyalogolni.

Egy teret el lehet nevezni, de nem lehet kinevezni. A filozófia a teret határtalan, megfoghatatlan valamiként definiálja, az átlagember viszont megfogható valóságnak, realitásnak érzi, amelyben megnyilvánulhat. A köztér olyan is lehet, ahol a köz jól érzi magát. A luccai Piazza San Michele tér például teljes valójában a luccaiaké. Estéknél tele van helybeliekkel gyerekekkel, felnőttekkel, akik örülnek az estének, egymásnak, a térnek. A budapesti Kossuth tér sohasem volt ilyen. Ide rendszerint a hatalmi reprezentáció és az ellene horgadt indulatok hoztak sokaságot. Ez a tér a demonstrációé és az indulatoké – az indulatokkal pedig nemigen lehet mit kezdeni.

THE RECONSTRUCTION OF KOSSUTH LAJOS SQUARE

THE PARLIAMENT MUSEUM AND THE VISITORS' CENTRE, BUDAPEST

Kossuth Square was renewed in 2014. Behind it there is the Parliament designed by Imre Steindl in Neo-Renaissance style which is a spectacular landmark building here when viewed from either the bank of the River Danube or the square itself. Designed in the spirit of historicising Eclecticism, it has a Baroque horizontal plan and mass, whilst its details are basically Neo-Gothic. It has windows with narrow pointed arches, numerous spires and its multitude of carved stone laces (traceries) piercing the sky. It is an exceptional work of architecture regarding dimensions, overall impression and interiors. The Parliament of Pest is not only the work-place of responsible representatives, but also a spectacle which has now been extended with a separate visitors' centre. The sculpture-like gaze of István Tisza follows those interested below the ground where they are awaited by an appropriate system of reception. It is free from any kind of ornamentation; first there are dark grey surfaces, then white ones. A system of entrance just like those found at airports, followed by a cloakroom and routing corridors. Exhibitions presenting the history of the Parliament are going to be housed here in two halls. As the one beneath the northern inner yard has a glass roof, it is not only the exhibited documents are parts of the spectacle but also the underground showroom. The scarce green surfaces are replaced by expanses of dark ones. Lights illuminating space are minimalist style with forms equalling their functions themselves. From one side of the square we can get to the 1956 memorial site which is also accessible from the lane of the lapidarium on the other side in line with it. The access down here is a composition counteracting all this, with a steel fence bordering it from three sides which is barely 1 meter high. The northern one houses the lapi-

darium, whilst the southern one commemorates relics of the enfilade in 1956, both of which are going to be open to the public. Beneath the level which is yet unfurnished there

will be a purely contemporary architecture as a counterpoint to the historicising structure by Steindl, which partly evokes the exciting spatial domain beneath the Parliament.

